

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny
w Lubaczowie

**Informacja o stanie bezpieczeństwa sanitarnego
powiatu lubaczowskiego za 2019r.**

I . Wstęp

Szanowni Państwo

Mam przyjemność przedstawić informację o stanie bezpieczeństwa sanitarnego powiatu lubaczowskiego za 2019 rok.

Państwowa Inspekcja Sanitarna, jako największa instytucja zdrowia publicznego powołana jest do realizacji zadań z zakresu ochrony zdrowia.

W 2019 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lubaczowie zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego oraz zamierzeniami Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego realizował zadania z zakresu zdrowia publicznego, mające na celu ochronę zdrowia mieszkańców powiatu lubaczowskiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwych lub uciążliwych czynników środowiskowych, zapobiegania chorobom, w tym chorobom zakaźnych, zawodowych i innych chorób cywilizacyjnych, wprowadzaniu do obrotu środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, a także na kształtowaniu odpowiednich postaw i zachowań zdrowotnych poprzez sprawowanie zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego oraz prowadzenie działalności w zakresie oświaty i promocji zdrowia.

Biorąc pod uwagę skalę realnych i potencjalnych zagrożeń epidemicznych podejmowano decyzję o kierunkach działań mających na celu ich eliminację lub ograniczenie negatywnego wpływu na zdrowie i jakość życia ludzi.

Przedkładając Radzie Powiatu kolejną informację o stanie sanitarnym pragnę zapewnić, że bezpieczeństwo zdrowotne obywateli w obszarach odpowiedzialności objętych działaniami Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest utrzymane na odpowiednim poziomie, a powierzone Inspekcji zadania realizowane są w sposób rzetelny i kompleksowy.

Niniejsza ocena nie uwzględnia stanu sanitarnego podmiotów, dla których powiat jest organem założycielskim lub organem prowadzącym.

Pragnę podziękować za współpracę organom samorządowym, inspekcjom i instytucjom w zakresie działań na rzecz poprawy zdrowia publicznego mieszkańców naszego Powiatu.

Mam nadzieję, iż materiał ten będzie pomocny w podejmowaniu decyzji w zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego ludności w powiecie.

Realizując zasadę dostępu opinii publicznej do informacji dotyczącej bezpieczeństwa sanitarnego, pełny tekst raportu mogą Państwo znaleźć na stronie internetowej PSSE w Lubaczowie pod adresem: www.psse.elubaczow.pl.

Z wyrazami szacunku

*Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny
w Lubaczowie
mgr inż. Tomasz Lichacz*

Spis treści

I.	Wstęp.....	2
II.	Nadzór nad placówkami działalności leczniczej i sytuacja Epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych	4
III.	Higiena Żywności i Żywienia.....	7
IV.	Higiena Pracy.....	16
V.	Higiena Komunalna.....	18
VI.	Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny.....	24
VII.	Higiena Dzieci i Młodzieży.....	27
VIII.	Oświata Zdrowotna i Promocja Zdrowia.....	29
IX.	Działalność w zakresie diagnostyki laboratoryjnej.....	31
X.	Podsumowanie.....	34

II. Nadzór nad placówkami działalności leczniczej i sytuacja Epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych:

Liczba podmiotów leczniczych pod nadzorem epidemiologii w 2019r. - **71**

Działalność lecznicza ambulatoryjna, stacjonarna i całodobowa: **42** w tym:

Przychodnie, ośrodki zdrowia - 31

Sanatoria - 3

ZOL – 3

DPS - 1

Zakład rehabilitacji – 1

Laboratorium diagnostyczne – 1

Inne: usługi pielęgniarskie: pielęgniarstwo długoterminowe tj. Caritas i AgawaMed (gabinety Lubaczów i Cieszanów) – 2

Inne obiekty -2 tj. oddział neonatologiczny, DPS Ruda Różaniecka (nadzór szczepienia obiekty WSSE Rzeszów)

Działalność indywidualna - **29** w tym:

Indywidualne Praktyki Lekarskie - 8

Indywidualne Praktyki Lekarzy Dentystów- 13

Indywidualne Praktyki Pielęgniarek i Położnych - 7

Inne obiekty świadczące usługi med. – 1 gabinet fizjoterapii

Do kontroli zaplanowano:

- **71 podmiotów leczniczych**

Ogółem wszystkich kontroli **wykonano 112** w tym kontrole z nadzoru **73 i 39 w zakresie szczepień.**

Kontrole z nadzoru bieżącego przeprowadzono w zakresie spełniania przez podmioty lecznicze szczegółowych wymagań jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą odpowiednio do zakresu świadczonych usług medycznych, podejmowania działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych, postępowania z odpadami medycznymi oraz przestrzegania przepisów o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

Kontrole szczepień obejmowała sprawdzenie wykonywania obowiązkowych szczepień ochronnych zgodnie z kalendarzem szczepień ochronnych, realizację szczepień ochronnych zalecanych, postępowanie z osobami uchylającymi się od szczepień ochronnych, gospodarkę preparatami szczepionkowymi oraz ich przechowywanie z zachowaniem ciągu chłodniczego.

Opracowano:

- **218 jednostek chorobowych;**

- **243 osoby objęto dochodzeniem epidemiologicznym;**

- **pobrano 69 prób do badań mikrobiologicznych;**

- **46 pokąsów zgłoszono do weterynarii.**

W profilaktyce chorób zakaźnych istotną rolę pełnią szczepienia ochronne, jako jedno ze szczytowych osiągnięć w medycynie stanowią istotny element realizowania polityki zdrowotnej na szczeblu krajowym i globalnym. Regularne uodparnianie dzieci oraz ludzi dorosłych poprawiło jakość i przedłużyło długość życia.

Pod stałym nadzorem na terenie powiatu lubaczowskiego jest **20 punktów szczepień**.

Stwierdzono, że obowiązujący program szczepień ochronnych jest realizowany na bieżąco. Uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych jest **28 dzieci**, w związku z tym wdrożono odpowiednie procedury mające uświadomić rodzicom wagę szczepień. Prowadzone są w chwili obecnej **4** postępowania egzekucyjne w związku z niedopełnieniem przez rodziców obowiązku poddania dzieci obowiązkowym szczepieniom ochronnym.

Szczepionki chronią dzieci przed groźnymi bakteriami. I choć wzbudzają wiele emocji, niezaprzeczalnym jest fakt, że są najskuteczniejszą formą ochrony przed niebezpiecznymi chorobami oraz następującymi po nich powikłaniami.

Sytuacja epidemiologiczna powiatu lubaczowskiego za rok 2019, przedstawia się następująco:

1. Obserwuje się znaczny wzrost zachorowań na:

- biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu (w tym u dzieci do lat 2);
- wirusowe zakażenia jelitowe;
- wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy.

2. Zmniejszyła się zachorowalność na:

- salmonellozy (zachorowania sporadyczne, jednostkowe);
- inne bakteryjne zakażenia jelitowe dorosłych;
- inne bakteryjne zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2;
- płonica (szkarlatyna);
- ospę wietrzną;
- lambliozę;
- boreliozę;
- potrzeba szczepienia p/ wścieklicznie (*pokąsania przez nieznane zwierzęta*)

3. Na takim samym poziomie są zachorowania na:

- krztusiec;
- błławicę;
- wirusowe zapalenie opon mózgowych

Odnotowano 1 zachorowanie na krztusiec, 1 zachorowanie na tężec, 1 zachorowanie na różyczkę, oraz 11 przypadków potencjalnego zatrucia pestycydami (Horyniec-Zdrój).

Odnotowano 2 przypadki zachorowań na gruźlicę (osoby w trakcie leczenia). Zarejestrowano jeden zgon z powodu tej choroby.

Prowadzony jest ogólnopolski zintegrowany systemem nadzoru epidemiologicznego i wirusologicznego nad grypą ([SENTINEL](#)), gdzie nadzór epidemiologiczny i nadzór wirusologiczny są prowadzone w tej samej populacji, w celu ustalenia wirusa odpowiedzialnego za zachorowania. W ramach tego programu od pacjenta z objawami grypy/grypopodobnymi pobierany jest wymaz z gardła i nosa (materiał do badań wirusologicznych- badania losowe).

W ramach współpracy z Państwową Inspekcją Weterynaryjną zgłoszono **46** pokąsań przez zwierzęta, celem obserwacji.

W dalszym ciągu walęsające się bezpańskie psy, stanowią zagrożenie dla mieszkańców powiatu lubaczowskiego.

W ramach nadzoru nad chorobami zakaźnymi decyzji administracyjnych nie wydawano.

Informacja o stanie bezpieczeństwa sanitarnego powiatu lubaczowskiego za 2019r.

POWIAT LUBACZOWSKI 2019r. - porównanie tabelaryczne z rokiem 2018

Lp.	Jednostka chorobowa		Liczba zachorowań	
			2019	2018
1.	Salmoneloza (A02.0)	Zatrucie pokarmowe	7	17
2.	Czerwonka bakteryjna (A03)		-	-
3.	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe (ogółem)		13	20
4.	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2 (A04)		3	6
5.	Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe (ogółem)		-	-
6.	Lamblioza (Giardioza)		9	24
7.	Wirusowe zakażenia jelitowe	(ogółem) w tym:	104	84
		wywołane przez rotawirusy	56	24
		wywołane przez norowirusy	6	-
		Inne określone	1	-
		nieokreślone	41	60
8.	wirusowe zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2		62	66
9.	Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu (A09)	ogółem	51	32
		w tym u dzieci do lat 2	16	11
10.	Listerioza		-	-
11.	Tęžec		1	-
12.	Krzusiec		1	1
13.	Płonica (szkarlatyna)		10	16
14.	Choroba meningokokowa inwazyjna		-	-
15.	Kiła		-	1
16.	Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pyogenes</i> Inwazyjne- róża		7	-
17.	Borelioza z Lyme		136	172
18.	Styczność i narażenie na wściekliznę / potrzeba szczepień		6	8
19.	Inne wirusowe zapalenie mózgu		-	-
20.	Wirusowe zapalenie opon mózgowych		2	2
21.	Ospa wietrzna		180	219
22.	Różyczka		1	-
23.	Wirusowe zapalenie wątroby	typu A	-	1
		typu B -ostre	-	-
		typu B- przewlekłe	-	1
		typu C	-	-
24.	Nowo wykryte zakażenia HIV		1	-
25.	Świnka (nagminne zapalenie przyusznic)		-	-
26.	Bąblowica		1	1
27.	Zatrucia pestycydami – ostre		11	-

28.	Posocznica	1	-
29.	Bakteryjne zapalenie opon mózgowo – rdzeniowych i mózgu	-	-
30.	Grypa	ogółem	4
		u dzieci w wieku 0-14 lat	0

III. Higiena Żywności i Żywienia:

Nadzór i stan sanitarny obiektów:

W pionie HŻiŻ w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego prowadzone są działania przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne dot.

- warunków produkcji, transportu, przechowywania i sprzedaży żywności oraz warunków żywienia zbiorowego;
- nadzoru nad jakością zdrowotną żywności;
- warunków zdrowotnych produkcji i obrotu przedmiotami użytku, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością i kosmetykami.

W 2019 r. pod nadzorem znajdowało się ogółem **923** obiektów żywieniowo-żywnościowych, w tym **337** gospodarstw produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego, **6** podmiotów prowadzące rolniczy handel detaliczny żywnością pochodzenia niezwierzęcego (**2** produkcji przetworów z owoców i warzyw, **4** tłoczenie olejów metodą tradycyjną z roślin oleistych) oraz **2** magazyny (elewatory) zbożowe.

Zgodnie z art.61 Ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1252 ze zm.) Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lubaczowie prowadzi rejestrację i zatwierdzanie zakładów, które produkują lub wprowadzają do obrotu żywność pochodzenia niezwierzęcego, wprowadzają do obrotu produkty pochodzenia zwierzęcego, produkują lub wprowadzają do obrotu żywność zawierającą jednocześnie środki spożywcze pochodzenia niezwierzęcego i produkty pochodzenia zwierzęcego, działają na rynku materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, w tym zakładów prowadzonych przez podmioty zajmujące się recyklingiem. W **2019** r. zatwierdzono i wpisano do rejestru zakładów **110** zakładów – jest to liczba zakładów nowo otwartych, jak również zakładów już istniejących, w których nastąpiła zmiana profilu działalności.

W nadzorowanych obiektach zlokalizowanych na terenie powiatu lubaczowskiego w **2019** r. przeprowadzono łącznie **344** kontroli sanitarnych. Wydano łącznie **214** decyzji administracyjnych, w tym **81** decyzji wydano w wyniku naruszenia wymagań higienicznych i zdrowotnych. W **2019** r. w **16** zakładach stwierdzono nieprawidłowości skutkujące nałożeniem grzywny w drodze mandatu karnego.

Zakłady produkcji żywności:

Na terenie powiatu pod nadzorem znajdowało się **42** obiekty produkujące lub przetwarzające żywność (wytwórnie lodów, automaty do lodów, piekarnie, ciastkarnie, przetwórnie owocowo-warzywne, wytwórnia naturalnych wód mineralnych i zakłady garmazeryjne). Ogółem przeprowadzono 39 kontroli sanitarnych.

Zakres kontroli obejmował m.in. sprawdzenie stanu sanitarno-technicznego zakładu, higieny produkcji, dystrybucji i sprzedaży, kontrole surowców i wyrobów, znakowanie wyrobów, prowadzonej dokumentacji z zakresu systemu HACCP, oraz dobrej praktyki higienicznej GHP i dobrej praktyki produkcyjnej GMP. Ponadto szczególnym nadzorem objęto przedsiębiorców stosujących substancje dodatkowe w produkcji żywności z uwzględnieniem kryteriów czystości.

Wydano 15 decyzji administracyjnych w wyniku naruszenia wymagań higienicznych i zdrowotnych, w tym:

- uchybień w zakresie stanu technicznego pomieszczeń (ścian, sufitów, posadzki),
- braku zgodności z wymaganiami rozporządzenia Komisji (WE) Nr 2073/2005 z dnia 15 listopada 2005 r. w sprawie kryteriów mikrobiologicznych dotyczących środków spożywczych,
- brak bieżącej wody przy umywalce do mycia rąk oraz wyposażenia w środki myjące i ręczniki jednorazowe,
- brak udokumentowanych szkoleń wewnętrznych personelu z zakresu higieny żywności,
- brak udokumentowanej jakości wody wykorzystywanej w zakładzie.

W 2019 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lubaczowie wydał dwie decyzje wstrzymujące działalność w zakresie produkcji i obrotu lodami z automatu oraz napojami orzeźwiającymi na bazie masy lodowej - do czasu wyeliminowania zanieczyszczeń mikrobiologicznych w produkcji. Decyzjom nadano rygor natychmiastowej wykonalności. W wyniku badań laboratoryjnych próbkach lodów z automatu stwierdzono przekroczenie liczby bakterii *Enterobacteriaceae*. Uzyskane wyniki badań były niezgodne z wymaganiami rozporządzenia (WE) nr 2073/2005 z dnia 15 listopada 2005 r. w sprawie kryteriów mikrobiologicznych dotyczących środków spożywczych (Dz. Urz. UE L 338 z dnia 22.12.2005 r., str.1, z późn. zm.). Spożycie takiego środka w warunkach normalnych i zgodnie z przeznaczeniem może spowodować negatywne skutki dla zdrowia lub życia człowieka. Po przeprowadzonych działaniach korygujących, zgodnie z procedurami systemu HACCP, w tym przeprowadzeniu skutecznych zabiegów mycia i dezynfekcji automatów do lodów oraz wykorzystywanego sprzętu i potwierdzeniu badaniami próbek lodów, iż są zachowane kryteria higieny w produkcji zgodnie z ww. rozporządzeniem, PPIS w Lubaczowie uchylił decyzje wstrzymujące działalność.

Obiekty obrotu żywnością:

Obiekty obrotu żywnością w tym sklepy spożywcze, kioski, hurtownie, środki transportu, apteki są najliczniejszą grupą ewidencjonowanych obiektów.

W 2019 r. w rejestrze znajdowało się 354 zakłady obrotu żywnością oraz materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością. Ogółem przeprowadzono 203 kontrole sanitarne, zatwierdzono 35 zakładów obrotu żywnością, wydano 51 decyzji administracyjnych w wyniku naruszeń wymagań higienicznych i zdrowotnych, w tym jedna w zakresie wycofania

z obrotu środka spożywczego o niewłaściwej jakości zdrowotnej w związku z wykryciem bakterii *Listeria monocytogenes* w serze podpuszczkowym dojrzewającym GOUDA. Działania podjęto w związku z powiadomieniem alarmowym RASFF.

Do najczęściej występujących uchybień w zakresie stanu sanitarno - technicznego należało:

- niewłaściwy stan techniczny pomieszczeń obiektu (ścian, sufitu, podłóg i posadzki, stolarki drzwiowej),
- brak bieżącej ciepłej wody przy umywalce do mycia rąk,
- brak bieżącej ciepłej wody w urządzeniu do mycia i dezynfekcji sprzętu roboczego,
- brak udokumentowanych szkoleń wewnętrznych personelu z zakresu higieny żywności,
- brak osłon na punktach świetlnych (lamp przysufitowych),
- brak udokumentowanej jakości wody wykorzystywanej w zakładzie.

W 9 obiektach obrotu żywnością stwierdzono nieprawidłowości skutkujące nałożeniem grzywny w drodze mandatu karnego za wprowadzanie do obrotu handlowego środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia/ daty minimalnej trwałości i za nieprzestrzeganie wymagań higienicznych.

W zakładach obrotu środkami spożywczymi pobrano do badań laboratoryjnych w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu ogółem 202 próbek żywności.

Zakłady żywienia zbiorowego:

W 2019 r. w rejestrze znajdowało się **179** zakładów żywienia zbiorowego. Ogółem przeprowadzono **102** kontroli sanitarnych i zatwierdzono **12** zakładów (zatwierdzenia bezterminowe). W tej grupie obiektów znajdują się zakłady żywienia zbiorowego otwartego (restauracje, zakłady małej gastronomii) oraz bloki żywienia w zakładach typu zamkniętego (sanatoria, domy pomocy społecznej, niepubliczne zakłady opiekuńczo-lecznicze, stołówki szkolne, przedszkola, żłobki, firmy cateringowe).

Wydano **15** decyzji administracyjnych w wyniku naruszenia wymagań higienicznych i zdrowotnych, w tym:

- uchybień w zakresie stanu technicznego pomieszczeń (ścian, sufitu, posadzki),
- brak termometrów w urządzeniach chłodniczych, brak bieżących zapisów z monitoringu temperatur,
- brak realizacji postanowień procedur dotyczących zasad GHP oraz systemu HACCP,
- brak udokumentowanej jakości wody wykorzystywanej w zakładzie,
- braku bieżącej ciepłej i zimnej wody przy umywalce do mycia rąk,
- braku w pomieszczeniach kuchennych siatek ochronnych przeciw insektom,
- braku udokumentowanych szkoleń wewnętrznych personelu z zakresu higieny żywności,
- niewłaściwe postępowanie z odpadami komunalnymi, kosze na odpady komunalne w pomieszczeniach produkcji żywności bez pokryw,
- brak możliwości identyfikacji środków spożywczych (np. producenta, daty minimalnej trwałości / terminu przydatności do spożycia, nr partii) – przyprawy przesypywane są z oryginalnego opakowania zbiorczego do innych pojemników,
- nieprzestrzeganie segregacji asortymentowej środków spożywczych w zamrażarce,
- brak stanowiska do mycia i dezynfekcji jajek,
- brak w zakładzie wydzielonego pomieszczenia do obróbki wstępnej „brudnej”.

Nałożono 7 mandatów karnych za nieprzestrzeganie wymagań higienicznych podczas produkcji żywności w zakładach żywienia zbiorowego i braku zapisów wynikających z systemu HACCP.

PPIS w Lubaczowie wniósł 2 wnioski do Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego o nałożeniu kary pieniężnej zgodnie z art. 103 ust.1 pkt 1b lit. c ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1252) za nieprzestrzeganie przepisów prawa żywnościowego w zakładach żywienia zbiorowego w zakresie informowania konsumentów o wszelkich składnikach lub substancjach pomocniczych, powodujących alergię lub reakcje nietolerancji wymaganych art. 44 ust.1 lit. a Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności.

Odnosnie zakładów typu zamkniętego, większość z nich posiada odpowiednią infrastrukturę dostosowaną do możliwości i potrzeb. Przeprowadzone kontrole w tych zakładach wykazały dużą poprawę stanu sanitarno-higienicznego oraz standardów żywienia.

Od miesiąca maja do sierpnia w okresie wypoczynku letniego w dniach wolnych od pracy oraz w godzinach popołudniowych prowadzony był szczególny nadzór nad zakładami produkcji żywności, żywienia zbiorowego, małej gastronomii, a także w miejscach zgromadzeń ludności (imprezy masowe). W ramach w/w akcji przeprowadzono łącznie 27 kontroli sanitarnych. W związku z uchybieniami stwierdzonymi podczas działań kontrolnych wydano 8 decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie uchybień sanitarnych oraz nałożono 4 mandaty karne.

W związku z pismem Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego dot. wzmożenia nadzoru nad legalnością wprowadzanej do obrotu żywności pochodzenia zwierzęcego oraz zagospodarowania odpadów pochodzenia zwierzęcego w związku z przypadkami występowania w Polsce afrykańskiego pomoru świń (ASF), przeprowadzono w zakładach żywienia zbiorowego i obrotu żywnością łącznie 52 kontrole sanitarne– nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

Wszystkie zakłady produkcji i obrotu żywnością na podległym terenie działania posiadają w pełnym zakresie wdrożone systemy dobrej praktyki higienicznej GHP i dobrej praktyki produkcyjnej GMP, natomiast System Analizy Zagrożeń i Krytycznych Punktów Kontroli HACCP wdrożony jest we wszystkich zakładach produkcji żywności, zakładach żywienia zbiorowego, oraz w części zakładów obrotu żywnością.

Jakość zdrowotna środków spożywczych:

„Plan pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu dla PIS w roku 2019” został wykonany w następujący sposób. Do badań laboratoryjnych pobrano łącznie 207 próbek żywności, w tym pobrano dodatkowo do badań laboratoryjnych 7 próbek tj.:

- **1** próbka szynki wędzonej parzonej pobrana do badań w kierunku na sumę 4 WWA - w związku z interwencją strony. Przedmiotowa próbka została przebadana w Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie – Oddział Laboratoryjny w Rzeszowie, ul. Wierzbowa 16 i zgodnie z otrzymanym sprawozdaniem z badań pod względem zawartości wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych: benzo(a)pirenu oraz sumy benzo(a)pirenu, benz(a)antracenu, chryzenu i benzo(b)fluorantenu spełniała wymagania Rozporządzenia Komisji (WE) Nr 1881/2006 r. ustalającego najwyższe dopuszczalne poziomy niektórych zanieczyszczeń w środkach spożywczych (Dz. U. UE L 364/5 z dnia 20.12.2006 r. z późn. zm.);
- **5** próbek lodów z automatu w ramach urzędowej kontroli żywności na zgodność z wymaganiami rozporządzenia (WE) nr 2073/2005 z dnia 15 listopada 2005 r. w sprawie kryteriów mikrobiologicznych dotyczących środków spożywczych (Dz. Urz. UE L 338 z dnia 22.12.2005 r., str.1, z późn. zm.);
- **1** próbka jęczmienia browarnego na zawartość pestycydów, w związku z brakiem możliwości pobrania próbek ziarna jęczmienia przez PPIS w Łańcucie. W wyniku badań laboratoryjnych przedmiotowa próbka nie została zakwestionowana.

Zakres badań pozostałych próbek pobranych w ramach ukł i monitoringu w ilości 200 szt. obejmował parametry: mikrobiologiczne i chemiczne (metale szkodliwe dla zdrowia, azotany, skażenia promieniotwórcze, izomery trans kw. tłuszczowych, zawartość witamin i składników mineralnych, zawartość glutenu, zawartość pestycydów, WWA, substancje dodatkowe).

W wyniku przeprowadzonych badań laboratoryjnych pobrane próbki nie zostały zakwestionowane.

Zbadano:

- **125** próbek w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych (mięso i przetwory mięsne, drób i produkty drobiarskie, ryby i owoce morza, mleko i przetwory mleczne, wyroby cukiernicze i ciastkarskie, przetwory i produkty owocowe, zioła i przyprawy, wyroby garmażeryjne),
- **23** próbki na metale (przetwory zbożowo-mączne, warzywa i przetwory warzywne, wyroby winiarskie, herbatki owocowe i ziołowe),
- **8** próbek na azotany (warzywa liściaste, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego),
- **6** próbek w kierunku skażeń promieniotwórczych (mleko i przetwory mleczne, warzywa, mięso wieprzowe, fasola, grzyby),
- **3** próbki na zawartość substancji dodatkowych – substancje konserwujące (grzyby - pieczarki marynowane),
- **4** próbki na zawartość witamin i składników mineralnych - sól (środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego),
- **15** próbek na zawartość witamin rozpuszczalnych w tłuszczach i witamin rozpuszczalnych w wodzie oraz skł. mineralnych (suplementy diety),
- **8** próbek w kierunku oznaczenia glutenu (mięso i produkty mięsne, drób i produkty drobiarskie, ryby i ich przetwory, mleko i przetwory mleczne, przetwory zbożowo-mączne),

- 5 próbek w kierunku oznaczenia izomerów trans kwasów tłuszczowych (preparaty do początkowego żywienia niemowląt oraz preparaty do dalszego żywienia niemowląt, tłuszcze roślinne),
- 3 próbki w kierunku parametrów jęlczenia (tłuszcze zwierzęce, roślinne i mieszane).

Nadzór nad obiektami produkcji i obrotu kosmetykami:

Pod nadzorem PPIS w Lubaczowie jest 1 zakład produkujący i konfekcjonujący kosmetyki - Zakład produkcji mydła zimnoprocesowego. Produkowane produkty kosmetyczne - mydła zostały zgłoszone do europejskiej bazy internetowej CPNP oraz każdy kosmetyk posiada raport bezpieczeństwa produktu kosmetycznego. W 2019 r. przeprowadzono w zakładzie 1 kontrolę w zakresie oceny zgodności produktu kosmetycznego z obowiązującymi wymaganiami w zakresie składu, oznakowania, dokumentacji, warunków obrotu, oraz jego produkcji – nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ponadto, przeprowadzono 2 kontrole sanitarne w zakładach obrotu kosmetykami w zakresie zgodności produktów kosmetycznych z obowiązującymi wymaganiami w zakresie niezbędnym dla zapewnienia bezpieczeństwa zdrowia ludzi.

Produkcja pierwotna:

W związku z porozumieniem z dnia 20 stycznia 2015 r. w sprawie współdziałania organów PIS, PIORiN, IJHARS, IOŚ w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej pochodzenia roślinnego oraz programem kontroli opracowanym przez OHŻiŻ WSSE w Rzeszowie - w 2019 r. przeprowadzono łączne 8 kontroli sanitarnych w zakresie higieny produkcji pierwotnej (plantacje szpinaku) i owoców miękkich (malina, truskawka) oraz 1 kontrolę punktu skupu owoców miękkich.

Typując producentów produkcji pierwotnej pochodzenia roślinnego do wspólnych kontroli kierowano się wielkością produkcji, brakiem możliwości przeprowadzenia kontroli sanitarnej w latach ubiegłych, a także rodzajem uprawianych roślin, które obejmowały przede wszystkim warzywa liściaste i owoce miękkie.

Przy współdziale PIORiN O/Lubaczów przeprowadzono 5 kontroli sanitarnych tj.

3 kontrole plantacji truskawki, 1 kontrola plantacji maliny i 1 kontrola plantacji szpinaku. W trakcie kontroli pobrano do badań laboratoryjnych w ramach urzędowej kontroli żywności próbkę szpinaku w kierunku badań na metale szkodliwe dla zdrowia (ołów, kadm, rtęć) - po przeprowadzeniu badań laboratoryjnych przedmiotowa próbka nie została zakwestionowana. W wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych - nie stwierdzono nieprawidłowości.

System RASFF:

Informacje o żywności i paszach oraz materiałach i wyrobach do kontaktu z żywnością, które nie spełniają wymagań przepisów prawnych i stanowią równocześnie potencjalne zagrożenie dla zdrowia lub życia konsumentów są przesyłane w ramach Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach RASFF. System przewiduje szybkie informowanie o podjętych w trybie pilnym środkach zaradczych, podejmowanych w celu eliminowania zagrożeń zdrowotnych. Wspólnotowy System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach został ustanowiony Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 178/2002 z dnia 28 stycznia 2002 r. W Polsce podstawą prawną

systemu jest Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1252 z późn. zm.).

W 2019 r. PSSE w Lubaczowie otrzymała 17 powiadomień alarmowych o niebezpiecznych produktach żywnościowych i przedmiotach użytku.

Przeprowadzono łącznie 38 kontroli sanitarnych interwencyjnych w obiektach obrotu żywnością i żywienia zbiorowego otwartego.

Powiadomienia alarmowe dotyczyły m.in:

- Suplement diety pn. Propolis Plus przekroczenie bezno (a) pirenu i sumy WWA.
- Suplement diety pn. Propolis Plus o smaku mentolowym przekroczenie bezno (a) pirenu i sumy WWA.
- „Szprotki podwędzone w oleju” przekroczenie bezno (a) pirenu i sumy WWA.
- „Mąka żytnia do wypieku domowego chleba” przekroczenie poziomu ochratoksyny A.
- „Wafle kukurydziane” zanieczyszczenie fragmentami metalu.
- „Żytnie płatki błyskawiczne pełnoziarniste” przekroczenie poziomu ochratoksyny A
- Woda źródłana niegazowana „Nestle Pure Life”- obecność bakterii grupy coli
- „Tatar wołowy gotowy do spożycia” obecność bakterii *Listeria monocytogenes*.
- Łyzka kuchenna „Sella Odelo”- migracja sumy pierwszorzędnych amin aromatycznych
- „Gorczyca biała cała”- obecność bakterii *Samonella Typhimurium*.
- Surowy wyrób mięsny wołowo-drobiowy „Harika ” obecność bakterii *Samonella Typhimurium*.
- „Kebab surowy MBM”- obecność pałeczek bakterii *Samonella Typhimurium*.
- Ser żółty Gouda - obecność bakterii *Listeria monocytogenes*.
- Ser żółty podpuszczkowy dojrzewający Gouda - obecność bakterii *Listeria monocytogenes*.
- „Alesto, orzeszki ziemne panierowane w pikantnym cieście o smaku paprykowym”- obecność niezadeklarowanego składnika alergennego (mąki pszennej).
- Biszkopty z nadzieniem morelowym i polewą kakaową Dr Gerard Jupi- obecność pleśni na powierzchni produktu.
- Filet z piersi kurcząt klasa A świeży oraz Filet z piersi kurcząt z obojczykiem klasa A świeży – obecność *Salmonella Enteritidis*.

W roku 2019 w ramach Systemu Szybkiej Wymiany Informacji o Produktach Niebezpiecznych RAPEX przeprowadzono 7 kontroli sanitarnych interwencyjnych dot. wycofania z rynku produktów kosmetycznych, które mogą stwarzać zagrożenie dla zdrowia konsumentów.

Powiadomienia dotyczyły:

- Chusteczki nawilżane Lula Baby z aloesem – zanieczyszczenie bakterią gronkowca złocistego.
- Chusteczki splukiwane toaletowe Bambino Dzieciaki - zaburzenia w układzie konserwującym mogącym prowadzić do obecności bakterii, które z kolei stwarzają ryzyko pojawienia się nieprzyjemnego zapachu produktu.

W wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych - nie stwierdzono w obrocie handlowym produktów kosmetycznych będących przedmiotem powiadomień alarmowych.

Interwencje:

Do PPIS w Lubaczowie wpłynęło **11** interwencji, z czego **1** była zasadna i dotyczyła:

- sprzedaży za pośrednictwem sklepu internetowego produktów na bazie zeolitu (pasta do zębów z zeolitem i ksylitolem, puder do skóry z zeolitem, których producentem jest ZEO-MEDIC z Serbii. Podczas oględzin stron internetowych stwierdzono nieprzestrzeganie przez przedsiębiorcę przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 1223/2009 z dnia 30 listopada 2009 r. dotyczące produktów kosmetycznych (Dz. Urz. UE L 342 z 22.12.2009, str.59 z późn. zm.). Właściciel sklepu ZEO-MED w dniu 6 września 2019 r. zakończył działalność gospodarczą i złożył do PPIS w Lubaczowie wniosek o wykreślenie zakładu z rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów PIS. W związku z naruszeniem art. 36 ust.1 ustawy z dnia 4 października 2018 r. o produktach kosmetycznych (Dz. U. z 2018 r., poz. 2227), Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lubaczowie wszczął postępowanie administracyjne w sprawie nałożenia kary pieniężnej, o której mowa w art. 46 ust.1pkt 2.

Pozostałe interwencje zgłoszone do PPIS w Lubaczowie w wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych nie potwierdziły zgłoszonych nieprawidłowości. Dotyczyły między innymi:

- niewłaściwych warunków higieniczno-sanitarnych w zakładach obrotu żywnością;
- przekroczenia poziomu WWA - benzo(a) pirenu w szynce wędzonej parzonej;
- niewłaściwej jakości żywienia oraz warunków sanitarnych w zakładzie żywienia zbiorowego typu zamkniętego (Sanatorium „Bajka”);
- wprowadzenia na polski rynek suplementu diety, probiotyk o nazwie Alflorex (sprzedaż wysyłkowa przez internet);
- wprowadzania do obrotu środków spożywczych o zmienionych cechach organoleptycznych;
- niewłaściwej jakości serwowanych posiłków przez firmę cateringową.

Podsumowanie:

1. W 2019 r. stan sanitarno-higieniczny zakładów produkcji i obrotu żywnością oraz zakładów żywienia zbiorowego nie odbiegał zasadniczo o stan z lat ubiegłych i był bardzo różnicowany. W powiecie lubaczowski występują zarówno zakłady nowoczesne jak i produkujące od wielu lat, małe sklepy wiejskie i osiedlowe i bardzo duże typu supermarkety.
2. Dzięki kontrolom prowadzonym przez organy PIS oraz rosnącej świadomości przedsiębiorców w zakresie obowiązujących wymagań oraz wdrażaniu i stosowaniu zasad dobrej praktyki higienicznej (GHP) i dobrej praktyki produkcyjnej (GMP), a także wprowadzaniu systemu HACCP – stan sanitarno-techniczny obiektów żywności i żywienia systematycznie się poprawia.
3. Wszystkie zakłady oceniono pozytywnie pod względem spełnienia wymagań sanitarno-higienicznych.
4. W jednostkach systemu oświaty obserwuje się zwykłą tendencję żywienia przez firmy cateringowe.
5. W stołówkach najczęściej serwuje się jeden posiłek, często składający się z jednego dania w postaci zupy lub drugiego dania naprzemiennie w ciągu tygodnia.
6. W 2019 r. w powiecie lubaczowskim nie stwierdzono ani jednego przypadku zatrucia grzybami trującymi.

7. Na podległym terenie działania PPIS w Lubaczowie nie wystąpiły ogniska choroby przenoszonej drogą pokarmową.
8. W 2019 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lubaczowie wydał dwie decyzje wstrzymujące działalność w zakresie produkcji i obrotu lodami z automatu oraz napojami orzeźwiającymi na bazie masy lodowej. Decyzjom nadano rygor natychmiastowej wykonalności. W wyniku badań laboratoryjnych próbkach lodów stwierdzono przekroczenie liczby bakterii *Enterobacteriaceae*. Uzyskane wyniki badań były niezgodne z wymaganiami rozporządzenia (WE) nr 2073/2005 z dnia 15 listopada 2005 r. w sprawie kryteriów mikrobiologicznych dotyczących środków spożywczych (Dz. Urz. UE L 338 z dnia 22.12.2005 r., str. 1, z późn. zm.).
9. PPIS w Lubaczowie wniósł 2 wnioski do Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego o nałożeniu kary pieniężnej zgodnie z art. 103 ust.1 pkt 1b lit. c ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1252) za nieprzestrzeganie przepisów prawa żywnościowego w zakładach żywienia zbiorowego w zakresie informowania konsumentów o wszelkich składnikach lub substancjach pomocniczych, powodujących alergie lub reakcje nietolerancji wymaganych art. 44 ust.1 lit. a Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności.
10. Pracownicy wykonujący urzędowe kontrole żywności, prowadząc działania związane z egzekwowaniem przestrzegania przez podmioty obowiązujących przepisów prawa starają się również przekazywać rzetelną wiedzę w zakresie przeprowadzanych kontroli.
11. W miesiącu listopadzie 2019 r. w siedzibie PSSE w Lubaczowie została przeprowadzona konferencja dla pracowników szkół i przedszkoli zakresie żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty i wymagań dotyczących produktów żywnościowych przeznaczonych do sprzedaży w jednostkach systemu oświaty.

IV. Higiena Pracy:

W okresie od 2.01.2019 r. do 31.12.2019 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lubaczowie w zakresie Higieny Pracy w powiecie lubaczowskim przeprowadził **126 kontroli** w nadzorowanych zakładach pracy.

W ramach prowadzonego nadzoru nad środowiskiem i higieną pracy kontrolami objęto następujące gałęzie przemysłu:

- drzewnego;
- spożywczego;
- metalicznego
- opieki zdrowotnej;
- samochodowego;
- galwanicznego;
- komunalnego.

Przeprowadzone kontrole sanitarne w w/w zakładach wykazały uchybienia związane z zagadnieniami dotyczącymi środowiska pracy, higieny pracy oraz nieprawidłowości w zakresie substancji i mieszanin chemicznych niebezpiecznych.

W związku z powyższym wydano **35 decyzji administracyjnych** zobowiązujących pracodawców do usunięcia uchybień stwierdzonych podczas kontroli. Decyzje dotyczyły:

- w **19** przypadkach brak udokumentowanego przez pracodawcę rejestru czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowisku pracy oraz brak karty badań i pomiarów czynników szkodliwych;
- w **17** przypadkach brak udokumentowanych badań środowiskowych w zakresie hałasu słyszalnego na stanowisku pracy;
- w **13** przypadkach brak aktualnych pomiarów środowiskowych w zakresie pyłu całkowitego na stanowisku pracy;
- w **6** przypadkach brak udokumentowanego rejestru chorób zawodowych oraz zgłoszeń podejrzenia choroby zawodowej;
- w **3** przypadkach brak opracowanej tabeli norm przydziału odzieży i obuwia roboczego obowiązującego w zakładzie pracy;
- w **2** przypadkach brak przeprowadzonych oraz udokumentowanych pomiarów środowiskowych w zakresie drgań mechanicznych miejscowych na stanowisku pracy;
- w **2** przypadkach brak aktualnego rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawiania w kontakcie z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym, brak aktualnego rejestru pracowników narażonych na działanie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym, brak szkoleń;
- w **1** przypadku brak aktualnych pomiarów środowiskowych w zakresie mikroklimatu gorącego na stanowisku pracy.

W 2019r. w **13** kontrolowanych zakładach pracy stwierdzono przekroczone normatywy higieniczne NDS/NDN.

W roku 2019 do PPIS w Lubaczowie wpłynęło **19** zgłoszeń podejrzenia choroby zawodowej w związku z powyższym przeprowadzono **35** postępowań dotyczących narażenia zawodowego, były to postępowania w sprawie podejrzenia choroby zawodowej ujęte pod pozycjami wykazu chorób zawodowych:

- poz. **3 pkt 1** *Pylice płu: pylica krzemowa;*
- poz. **5** *Przewlekłe obturacyjne zapalenie oskrzeli, które spowodowało trwałe upośledzenie sprawności wentylacyjnej płuc z obniżeniem natężonej objętości wydechowej pierwszosekundowej (FEV1) poniżej 60% wartości należnej, wywołane narażeniem na pyły lub gazy drażniące, jeżeli w ostatnich 10 latach pracy zawodowej co najmniej 30% przypadków stwierdzono na stanowisku pracy przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń*
- poz. **6** *Astma oskrzelowa;*
- poz. **15 pkt 2** *Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat: wtórne zmiany przerostowe fałdów głosowych;*
- poz. **21** *Obustronny trwały odbiorczy ubytek słuchu typu ślimakowego lub czuciowo-nerwowego spowodowany hałasem, wyrażony podwyższeniem progu słuchu o wielkości co najmniej 45dB w uchu lepiej słyszającym, obliczony jako średnia arytmetyczna dla częstotliwości audiometrycznych 1, 2 i 3 kHz*
- poz. **26** *Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa – Borelioza;*

PPIS w Lubaczowie wydał **9** decyzji dotyczących chorób zawodowych (wszystkie przyznające chorobę zawodową z poz. 26 wykazu chorób zawodowych tj. *choroby zakaźne lub pasożytnicze, albo ich następstwa- Borelioza*).

W 2019 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lubaczowie w zakresie Higieny Pracy w powiecie lubaczowskim przeprowadził **2 kontrole interwencyjne** w związku z pisemnymi skargami dotyczącymi:

- niepokojących objawów zdrowotnych w czasie trwania zabiegu zwalczania chrząszczy chrabąszczy majowego i kasztanowca z zastosowaniem środków ochrony roślin przy użyciu sprzętu agrolotniczego – po kontroli interwencyjnej PPIS w Lubaczowie na podstawie art. 65 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego sprawę przekazał do Podkarpackiego Wojewódzkiego Inspektor Ochrony Roślin i Nasiennictwa celem dalszego rozpoznania.
- uciążliwości związanych z działalnością zakładu w zakresie hałasu w porze dziennej i nocnej, unoszącego się pyłu drzewnego oraz dymu o drażniącym zapachu - po kontroli interwencyjnej PPIS w Lubaczowie na podstawie art. 65 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego sprawę przekazał do Podkarpackiego Wojewódzkiego Inspektor Ochrony Środowiska celem dalszego rozpoznania.

Ponadto PPIS na bieżąco monitoruje rynek dotyczący środków zastępczych tzw. dopalaczy wysyłając w chwili obecnej do PPWIS w Rzeszowie raz w miesiącu sprawozdanie dotyczące zatruć tymi środkami. W ubiegłym roku PPIS w Lubaczowie nie prowadził postępowań administracyjnych związanych z zatruciami oraz wprowadzaniem do obrotu w/w środków.

V. Higiena Komunalna:

Urządzenia do zaopatrywania w wodę:

Na terenie powiatu lubaczowskiego eksploatowane są **24 wodociągi sieciowe**, oparte na wodach podziemnych.

W 2019 r. jakość wody w wodociągach sieciowych była monitorowana przez inspekcję sanitarną i przedsiębiorstwa wodociągowe.

W 2019 r. zbadano łącznie **200 próbek wody** (PIS 72, KW 128).

W miesiącu sierpniu 2019 r. - na podstawie otrzymanego sprawozdania z badania wody – stwierdzono brak przydatności wody do spożycia przez ludzi z wodociągu sieciowego, ujęcie w Łukawcu – pkt czerpalny SUW w Łukawcu (przekroczenie parametrów mikrobiologicznych – bakterie Escherichia coli w ilości 34 jtk/100 ml, najwyższa dopuszczalna wartość w/w bakterii wynosi 0 jtk/100 ml). Niezwłocznie podjęto decyzję o zamknięciu SUW w Łukawcu oraz przeprowadzeniu działań naprawczych. W miejscowości Łukawiec przeprowadzono płukanie sieci, wypompowano wodę ze zbiorników magazynujących wodę, a następnie zbiorniki poddano procesowi chlorowania. Mieszkańcom udostępniono wodę ze stacji w Kobylnicy Wołoskiej. Po wykonaniu ponownych badań wody, na podstawie otrzymanego sprawozdania stwierdzono, że woda w wodociągu w Łukawcu jest przydatna do spożycia przez ludzi.

Jakość wody w pozostałych wodociągach sieciowych spełniała wymagania higieniczne.

W 100% są zwodociągowane: Miasto Lubaczów, Gmina Lubaczów, Miasto i Gmina Cieszanów, Miasto i Gmina Oleszyce, Gmina Stary Dzików.

Nadal brak jest sieci wodociągowej w niżej wymienionych miejscowościach:

- Wólka Żmijowska (ok. 2% ludności gminy Wielkie Oczy),
- wsie: Podlesina, Piła, Łozy i Marcówka (ok. 7% mieszkańców gminy Narol),
- wsie: Dziewięcierz (wieś), Świdnica, Nowiny Horynieckie, Mrzyglody, Moczary, i Hałanie (ok. 12% mieszkańców gminy Horyniec- Zdrój).

Tam gdzie nie ma sieci wodociągowych ludzie (ok. 1100 osób) zmuszeni są do korzystania z własnych studni przydomowych o niepewnej i często złej jakości.

Awaryjne zaopatrzenie w wodę na terenie powiatu ma się odbywać, poprzez dowożenie wody (przy użyciu zbiorników z atestami na wodę pitną).

Wszystkie przedsiębiorstwa wodociągowe posiadają na stanie zbiorniki do przewożenia wody pitnej, które są utrzymywane w ciągłej gotowości do użycia.

Wszystkie przedsiębiorstwa wodociągowe posiadają opracowane procedury na wypadek wystąpienia konieczności awaryjnego zaopatrzenia w wodę.

W przypadku braku prądu - większość wodociągów komunalnych posiada agregaty prądotwórcze.

W powiecie lubaczowskim nie ma czynnych studni publicznych, pełniących rolę awaryjnego zaopatrzenia w wodę.

Kapiele i baseny kąpielowe:

Na terenie powiatu lubaczowskiego w 2019 r. nie było kąpieliska.

Pod nadzorem PPIS w Lubaczowie były 2 miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli „Wędrowiec” w Nowym Siole. Do badań pobrano 3 próbki wody. Wystawiono 3 oceny bieżące jakości wody o przydatności do kąpieli. Jakość wody w miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpieli „Wędrowiec” odpowiada wymaganiom zawartym w załączniku nr 1 (część A) do Rozporządzenia Ministra z dnia 17 stycznia 2019 r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpieli (Dz. U. z 2019 r., poz. 255).

PPIS w Lubaczowie nadzoruje także 1 krytą pływalnię tj. basen kąpielowo-rekreacyjny należący do Centrum Rehabilitacji Rolników KRUS w Horyńcu - Zdroju.

W 2019 r. zbadano łącznie 4 próbki wody pobranej z poszczególnych niecek basenowych. Centrum Rehabilitacji Rolników KRUS w Horyńcu – Zdroju prowadzi wewnętrzną kontrolę jakości wody zgodnie z harmonogramem ustalonym z PPIS (84, w tym 1 próba w kierunku Legionella Sp.)

W ciągu całego roku otrzymano 5 sprawozdań z badania wody, w których stwierdzono przekroczenia zawartości chloroformu w próbkach wody pobranych w krytej pływalni. Wartości 0,076 mg/l; 0,044 mg/l; 0,052 mg/l; 0,10; >0,25 mg/l przy normie 0-0,03 mg/l, - zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 09 listopada 2015 r. w sprawie wymagań jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015, poz. 2016). Stan zawartości chloroformu w wodzie basenowej jest na bieżąco monitorowany. Zarządca pływalni cały czas kontynuuje podjęte wcześniej działania naprawcze, mające na celu obniżenie zawartości chloroformu w wodzie w nieckach basenowych do wartości poniżej 0,03 mg/l. W ramach czynności naprawczych prowadzony jest wzmożony nadzór nad osobami wchodzącymi na halę basenową. W wyniku działań naprawczych oraz po ponownym pobraniu próbek wody do badania laboratoryjnego, uzyskano pozytywny wynik zawartości chloroformu w wodzie basenowej.

Gospodarka odpadami komunalnymi:

Wszystkie gminy na terenie powiatu lubaczowskiego odpady komunalne zbierają selektywnie. Oddzielnie zbierane są odpady tj. plastiki, szkło i makulatura.

Odpady komunalne niesegregowane gromadzone były najczęściej w kubłach śmietnikowych o poj. 110 l lub w kontenerach o poj. 440 l.

Małe gospodarstwa domowe wykorzystywały do tego celu, także worki foliowe.

Odpady komunalne odbierane były przez upoważnionych odbiorców tj;

- Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Produkcyjnych i Handlu w Lubaczowie,
- Zakład Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Cieszanowie ul. Kościuszki ,
- Urząd Gminy w Narolu, ul. Rynek 1,
- „Usługi Komunalne” Sp. z o.o w Horyńcu-Zdroju, ul. Zdrojowa 28,
- Zakład Gospodarki Komunalnej w Oleszycach, ul. Nasienna 10,
- Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Jarosławiu Sp. z o.o.

Obiekty użyteczności publicznej:

Pod nadzorem PPIS w Lubaczowie są następujące obiekty:

Ustępy Publiczne:

Na terenie powiatu lubaczowskiego znajduje się **5 ustępów publicznych** tj.: w Krowicy Hołodowskiej - targowisko, Oleszycach, Horyńcu-Zdroju i w Cieszanowie oraz ustęp kontenerowy w Lubaczowie.

Wszystkie ustępy publiczne posiadają stałą obsługę i utrzymane są w należytej czystości.

W pozostałych gminach są udostępnione ludności splukiwane ubikacje w siedzibach urzędów, zatem tylko w godzinach pracy urzędów, czyli od 7⁰⁰-15³⁰.

W 2019 r. przeprowadzono kontrole sanitarne w **4 z w/w obiektach**. Podczas kontroli sanitarnej przeprowadzonej w jednym z tych obiektów stwierdzono nieprawidłowości, w związku z czym została wydana decyzja administracyjna z terminem usunięcia tych nieprawidłowości. Decyzja została wykonana w całości.

Stadiony sportowe i hale sportowe:

W dobrym stanie sanitarnym utrzymywane są stadiony sportowe w Dachnowie, w Narolu, w Horyńcu Zdroju, w Cieszanowie, w Lisich Jamach, w Młodowie i w Wielkich Oczach. Stadion w Lubaczowie - w chwili obecnej - w związku z wybudowaną obwodnicą - zaplecze sanitarne zostało tymczasowo zlokalizowane w kontenerach.

Hale sportowe MOSiR w szkole podstawowej nr 1 i nr 2 w Lubaczowie są utrzymane w należyтым stanie sanitarnym.

Obiekty noclegowe:

W 2019 r. pod nadzorem PPIS było **15 obiektów noclegowych** tj.:

- 2 hotele;
- 1 pensjonat;
- 8 zakładów gastronomiczno – hotelarskich całorocznych;
- 4 gospodarstwa agroturystyczne.

W 2019 r. skontrolowano **14 z w/w obiektów**. Większość z nich jest utrzymana w dobrym stanie sanitarnym. Podczas kontroli sanitarnej w jednym obiekcie stwierdzono nieprawidłowości. W związku z powyższym PPIS w Lubaczowie wydał decyzję nakazującą usunięcie usterek w ustalonym terminie. Decyzja ta została wykonana w całości.

Istniejąca baza noclegowa jest znacznie lepiej wykorzystywana niż w latach poprzednich.

Place zabaw:

Pod nadzorem PPIS w Lubaczowie jest **5 placów zabaw**, których zarządcą jest Spółdzielnia Mieszkaniowa w Lubaczowie:

plac zabaw oś. Jagiellonów, plac zabaw oś. Unii Lubelskiej, plac zabaw oś. Mickiewicza, plac zabaw oś. Słowackiego oraz plac zabaw oś. Armii Krajowej w Cieszanowie.

W 2019 r. skontrolowano wszystkie w/w place zabaw i nie stwierdzono nieprawidłowości. Pobrano również do badania laboratoryjnego próbki piasku z piaskownic zlokalizowanych na tych placach zabaw. Wyniki badań nie wykazały nieprawidłowości.

Zakłady fryzjerskie i kosmetyczne:

Pod nadzorem PPIS w Lubaczowie jest **5 zakładów fryzjersko – kosmetycznych, 35 zakładów fryzjerskich, 14 zakładów kosmetycznych oraz 7 zakładów innych tj. w których wykonywane są zabiegi kosmetyczne, dodatkowo solarium bądź odnowa biologiczna.**

W 2019 r. przeprowadzono kontrole sanitarne we wszystkich zakładach kosmetycznych oraz fryzjersko – kosmetycznych. Wydano **2 decyzje** w zakładach kosmetycznym nakazującą opracowanie procedur postępowania przy wykonywaniu czynności, w trakcie których dochodzi do naruszenia ciągłości tkanek ludzkich oraz **1 decyzję** nakazującą doprowadzenie zakładu fryzjersko – kosmetycznego do należytego stanu sanitarno – technicznego. Decyzja w zakładzie kosmetycznym została wykonana w całości natomiast w zakładzie fryzjersko –kosmetycznym 1 pkt został wykonany natomiast 2 pozostałe – termin wykonania został zmieniony do 30 stycznia 2020 r.

W 32 zakładach fryzjerskich przeprowadzono kontrole sanitarne. W 17 zakładach zostały wydane decyzje nakazujące opracowanie procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi.

W 3 zakładach nie przeprowadzono kontroli ponieważ zakłady te były nieczynne.

W 6 zakładach, w których wykonywane są zabiegi kosmetyczne, dodatkowo solarium bądź odnowa biologiczna również przeprowadzone zostały kontrole sanitarne, które nie wykazały nieprawidłowości.

Gabinet masażu w Lubaczowie jest nieczynny do odwołania, więc kontrola nie została przeprowadzona.

Gminne Ośrodki Kultury, Miejski Ośrodek Kultury:

Pod nadzorem PPIS w Lubaczowie są **4 GOK** tj: w Oleszycach, Horyńcu Zdroju, Starym Dzikowie oraz Lisich Jamach. **Przeprowadzono kontrole sanitarne w 2 z w/w obiektów.** Kontrole nie wykazały nieprawidłowości. W GOK w Horyńcu Zdroju oraz w Starym Dzikowie kontrole nie zostały przeprowadzone z uwagi na trwający tam remont.

- MOK w Lubaczowie - w trakcie remontu;
- Wiejski Dom Kultury w Dachnowie;
- Przygraniczne Centrum Kultury i Sportu „Wędrowiec” w Cieszanowie oraz Centrum Kultury i Sportu w Cieszanowie;
- Animacja Zabaw Dziecięcych „Kolorowe Pięterko” w Lubaczowie – brak zastrzeżeń podczas kontroli.

Środowiskowe Domy Samopomocy:

Pod nadzorem PPIS w Lubaczowie są **3 ŚDS** tj: w Lipsku, Cieszanowie oraz Horyńcu Zdroju. Kontrole przeprowadzone w 2019 r. wykazały nieprawidłowości sanitarno – techniczne w dwóch obiektach w związku z powyższym wydano decyzje nakazujące ich usunięcie.

- Warsztaty Terapii Zajęciowej w Oleszycach – wydano decyzję nakazującą usunięcie nieprawidłowości dotyczących stanu sanitarno – technicznego.

- Dzienny Ośrodek Wsparcia w Lubaczowie oraz Dom Dziennego Pobytu Seniorów w Cieszanowie – kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

Zakłady pogrzebowe:

W 2019 r. PPIS w Lubaczowie nadzorował 4 zakłady pogrzebowe: Narol Wieś, Cewków, Opaka, Lubaczów. W 3 zakładach przeprowadzono kontrole sanitarne i nie stwierdzono nieprawidłowości, natomiast zakład pogrzebowy w Cewkowie został **zlikwidowany**.

Cmentarze:

Pod nadzorem PPIS w Lubaczowie są wszystkie cmentarze komunalne w powiecie lubaczowskim, tj.: w Lubaczowie (2), Oleszycach, Starym Dzikowie, Horyńcu Zdroju, Werchracie, Dziewięcierzu, Narolu, Cieszanowie, Cewkowie, Załużu, Krowicy Samej, Baszni Dolnej, Lisich Jamach, Młodowie, Szczutkowie oraz Łukawcu.

W 2019 roku przeprowadzono kontrole 3 cmentarzy – nie stwierdzono nieprawidłowości.

V. Podmioty wykonujące działalność leczniczą:

W obiektach służby zdrowia stan sanitarno – techniczny znacznie się poprawił. Sukcesywnie przeprowadzane są remonty i modernizacje. Placówki służby zdrowia przystosowane są dla osób niepełnosprawnych.

Pod nadzorem PPIS w Lubaczowie w 2019 r. były n/w podmioty wykonujące działalność leczniczą:

NZOZ LUMED: POZ Lubaczów, Basznia Dolna, Stary Dzików, Poradnie Specjalistyczne w Lubaczowie, Poradnia Chorób Płuc i Gruźlicy w Lubaczowie, Zakład Rehabilitacji w Lubaczowie.

ZOZ R-36: Przychodnia w Lubaczowie, Cieszanowie, Oleszycach, Starym Dzikowie, Wielkich Oczach, Rudzie Różanieckiej, Punkt Zdrowia w Płazowie, Krowicy Hołodowskiej, Łukawcu, Narolu, Horyńcu Zdroju, Opace.

- NZOZ Narol w Narolu;
- Centrum Medyczne KORMED w Lubaczowie;
- NZOZ Pielęgniarstwo Długoterminowe w Lubaczowie;
- NZOZ Inter Kardio w Lubaczowie;
- NZOZ GOMED w Lubaczowie;
- NZOZ DENT – LUB: Lubaczów (4 gabinety), Narol, Horyniec Zdrój, Stary Dzików, Oleszyce,
- NZOZ Stomatologia Lubycza Królewska – gabinet w Lubaczowie
- NZOZ Caritas – Centrum Pielęgniarstwa w Lubaczowie
- NZOZ Chlebek – Laboratorium Diagnostyczne w Lubaczowie;
- CRR CRUS Horyniec Zdrój – Sanatorium Uzdrowiskowe;

- NZOZ Uzdrawisko Horyniec Zdrój;
- NZOZ Sanatorium BAJKA w Horyńcu Zdroju;
- NZOL OSTOJA w Podemsczyźnie;
- NZOL w Nowym Siole;
- NZOL w Niemstowie;
- DPS w Krowicy Lasowej.

W 2019 r. przeprowadzono kontrole sanitarne we wszystkich placówkach ZOZ R36 oraz NZOZ LUMED. W NZOZ LUMED wydano 3 decyzje nakazujące usunięcie nieprawidłowości sanitarno – technicznych.

W przychodni w Lubaczowie zgłaszany jest problem korzystania z pomieszczeń WC ogólnodostępnych zlokalizowanych na I piętrze przez osoby niebędące pacjentami przychodni i tym samym zanieczyszczanie ich a wręcz dewastowanie.

W ZOZ R36 wydano 4 decyzje administracyjne.

Przeprowadzono kontrole sanitarne we wszystkich gabinetach DENT-LUB. Nieprawidłowości stwierdzono tylko w jednym gabinecie stomatologicznym w związku z powyższym wszczęto postępowanie administracyjne.

W 2019 r. przeprowadzono kontrole sanitarne we wszystkich nadzorowanych NZOL, DPS, sanatoriach uzdrowiskowych i pozostałych podmiotach wykonujących działalność leczniczą. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami dotyczącymi stanu sanitarno – technicznego wydano **3 decyzje administracyjne**.

PPIS w Lubaczowie wydał 3 pozytywne opinie zezwalające zorganizowanie imprez masowych na terenie powiatu lubaczowskiego. Przed rozpoczęciem imprez oraz podczas ich trwania przeprowadzono kontrole sanitarne, podczas których oceniono stan sanitarno higieniczny oraz techniczny pomieszczeń i urządzeń udostępnianych uczestnikom imprezy. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

VI. Zapobiegawczy nadzór sanitarny:

Działalność zapobiegawczego nadzoru sanitarnego ma na celu zapewnienie właściwego stanu sanitarno – zdrowotnego obiektów. Głównie na etapie sporządzania dokumentacji projektowej nowych i modernizowanych budynków, inwestycji, w których pracować i przebywać będą ludzie oraz na etapie dopuszczania do użytkowania tych obiektów (m.in. placówki ochrony zdrowia, obiekty żywieniowo – żywnościowe, zakłady pracy, placówki oświatowe, obiekty użyteczności publicznej).

Do podstawowych zadań należy zajmowanie stanowisk w zakresie sanitarnohigienicznym w sprawach: zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko; projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego; wniosków co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby- co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko; wniosków o uzgadnianie warunków realizacji przedsięwzięć przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach; dokumentacji projektowej inwestycji; dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych. W wyżej wymienionym zakresie działalności w roku 2019 r. zajęto stanowisko w 45 sprawach.

Szczegółowy zakres działań Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w zakresie Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego przedstawia się następująco:

1. STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO:

1.1 Opiniowanie projektu dokumentu *miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (mpzp)* – 2 OPINIE

A) *wnioski* na etapie *przystąpienia* do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub jego *zmiany*: - 5 **WNIOSKÓW**, w tym:

- zmiana *mpzp* dot. **budownictwa mieszkaniowego, jednorodzinnego** przy ul. Nowej w Lubaczowie, gmina **Lubaczów**,
- przystąpienie do sporządzenia *mpzp* dla obszaru „**Poszerzenie cmentarza w Nowym Siole**” gm. **Cieszanów**,
- przystąpienie do sporządzenia *mpzp* dla obszaru „**OPAKA 2019**”, gm. **Lubaczów**,
- przystąpienie do sporządzenia *mpzp* dla obszaru „**LÓWCZA – KAMIENNA GÓRA**”, gm. **Narol**,
- zmiana uchwały dot. obszaru „**Poszerzenie cmentarza w Nowym Siole**” gm. **Cieszanów**.

B) do ww. miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego tut. PPIS ustalił **zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko – dla 5 ww. przedsięwzięć w punkcie A**

C) *opinia* projektu dokumentu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wraz z *prognozą* oddziaływania na środowisko:

- opinia dla obszaru „**ZAGROBLA I**” na terenie m. **Nowe Siolo**, gm. **Cieszanów**,
- opinia dla obszaru „**Poszerzenie cmentarza w Nowym Siole**”, gm. **Cieszanów**.

1.2 Opiniowanie projektu dokumentu *studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy*

A) wnioski na etapie *przystąpienia* do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy lub jego *zmiany* – **2 WNIOSKI**

- sporządzenie *studium* obejmujące **granice administracyjne** gminy **Lubaczów**,
- zmiana *studium* obejmujące **granice administracyjne** gminy **Horyniec-Zdrój**.

B) dla sporządzenia *studium* obejmującego **granice administracyjne** gminy **Lubaczów** tut. PPIS ustalił **zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko**.

C) opinia projektu dokumentu studium wraz z *prognozą* oddziaływania na środowisko – **brak opinii**

2. OCENA ODDZIAŁYWANIA PRZEDSIĘWZIĘCIA NA ŚRODOWISKO:

2.1 (opinia co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko) – 25 OPINIE:

Większość opinii obejmowała swym zakresem **budowę elektrowni fotowoltaicznych (12 opinii)** w tym m.in.:

- „**Budowa dwóch elektrowni fotowoltaicznych** o mocy elektrycznej do 1 MW każda, PV Młodów nr 1 – o mocy do 1MW, PV Młodów nr 2 – o mocy do 1 MW, łączna moc elektryczna instalacji do 2 MW”, Młodów, gm. **Lubaczów**,
- „**Budowa dwóch elektrowni fotowoltaicznych** o mocy elektrycznej do 1 MW każda PV Wólka nr 1, Wólka nr 2, łączna moc elektryczna do 2 MW”, w m. **Wólka Żmijowska**, gmina **Wielkie Oczy**,

oraz budowę/przebudowę dróg **(8 opinii)**, w tym m.in.:

- „**Przebudowa dróg powiatowych na terenie miasta Lubaczowa: ul. Nowa, ul. Konopnickiej i ul. Mickiewicza oraz ul. Krasińskiego**”, gm. **Lubaczów**,
- **Rozbudowa drogi Wojewódzkiej nr 865 Jarosław – Bełzec na odcinku od m. Zapalów do m. Oleszyce km 17+432 – 31+000**”, gmina **Lubaczów**,

a także innych opinii, tj.:

- **Budowa sieci kanalizacji sanitarnej** wraz z przyłączami, **oczyszczalnią ścieków** oraz niezbędną infrastrukturą w miejscowości **Nowa Grobla**”, gmina **Oleszyce**,
- **Zabudowa sprężarki gazu** na Ośrodku Zbioru Gazu Lubliniec – Kopalnia Gazu Ziarnego **Lubaczów**.

2.2 Opinia w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach – 4 OPINIE, m.in.:

- „**Budowa zbiornika przeciwpowodziowego na rzece Sołotwie w Lubaczowie**”,
- „**Budowa elektrowni fotowoltaicznej PV Krzywe w mocy elektr. do 1 MW**”, gm. **Horyniec-Zdrój**.

3. OPINIE SANITARNE do projektu budowlanego – 12 OPINII, m.in.:

- Projekt technologii **pawilonu handlowo-usługowego Stacji Paliw**, obręb **Oleszyce Lubomierz**,
- Projekt technologii **zespołu kuchennego w budynku gastronomiczno-hotelowym**, przy ul. **Sienkiewicza w Cieszanowie**,
- Projekt budowlany pn. „**Budowa stacji paliw płynnych i LPG oraz samoobsługowej myjni samochodowej 2-stanowiskowej wraz z zagospodarowaniem terenu i niezbędną infrastrukturą techniczną przy ul. Targowej w m. Narol**”,
- **Budowa sortowni warzyw z magazynem chłodniczym**” wraz z utwardzeniem w **Dachnowie**, gm. **Cieszanów**.

4. UCZESTNICZENIE W DOPUSZCZENIU DO UŻYTKOWANIA OBIEKTÓW BUDOWLANYCH /STANOWISKO/ - 33 STANOWISKA, m.in.: z art. 56 Prawa

Budowlanego

- „Rozbudowa i przebudowa budynku usługowo-gastronomicznego o salę seminaryjno-konferencyjną”, w m. Ruda Różaniecka,
- „Rozbudowa budynku stolarni o magazyn tarcicy i suszarni drewna”, przy ul. Sienkiewicza w Cieszanowie,
- „Centrum Informacji Turystycznej”, przy ul. Kolejowej, w m. Horyniec-Zdrój,
- „Przebudowa budynku byłej szkoły podstawowej na potrzeby utworzenia Dziennego Domu Seniora+” w m. Jędrzejówka,
- „Rozbudowa i przebudowa Miejskiego Domu Kultury” przy ul. Konopnickiej w Lubaczowie,
- „Budowa stacji paliw w Oleszycach, wraz z następującą zabudową: budynek stacji paliw wraz z wewnętrzną infrastrukturą gazową oraz zbiornikiem na gaz LPG, budynek usługowo – handlowy, myjnia samochodowa bezdotykowa 3 – stanowiskowa, miejsca parkingowe oraz niezbędna infrastruktura techniczna i drogowa”, gmina Oleszyce,
- „Rozbudowa w ramach modernizacji istniejącej oczyszczalni ścieków w Oleszycach położonej w Oleszycach”.

5. UCZESTNICZENIE W DOPUSZCZENIU DO UŻYTKOWANIA OBIEKTÓW BUDOWLANYCH - bez nałożonego przez organ administracji architektonicznej obowiązku

uzyskania decyzji o pozwoleniu na użytkowanie /STANOWISKO/ – opinia o lokalu – 9 OPINII, m.in.:

- Sklep „Delikatesy Centrum” przy ul. Słowackiego 1 w Lubaczowie,
- Punkt Apteczny w m. Ruda Różaniecka,
- Nowa linia technologiczna do schładzania i mrożenia świeżych surowców owocowych i warzywnych w zakładzie EKORODZINA przy ul. Leśnej 1 w Starym Dzikowie,
- Żłobek i przedszkole „EKOMALUCHY” przy ul. Mickiewicza 45A w Lubaczowie,
- Dzienny Dom SENIOR+ w Chotylubiu.

VII. Higiena Dzieci i Młodzieży:

W 2019r. Higiena Dzieci i Młodzieży nadzorowała **55 stałych placówek nauczania i wychowania oraz 19 turnusów placówek wypoczynku zimowego i letniego.**

Na terenie powiatu funkcjonują następujące placówki oświatowo- wychowawcze:

- 3 żłobki;
- 17 przedszkoli i punktów przedszkolnych;
- 19 szkół podstawowych;
- 9 zespołów, a w nich 9 szkół podstawowych i 9 przedszkoli;
- 7 innych placówek / DPS w Lubaczowie, DPS Wielkie Oczy, Świetlica „Promyk” w Lubaczowie, Ośrodek Rehabilitacyjno - Wychowawczy w Oleszycach, Dom Kultury w Lubaczowie, Szkoła Muzyczna w Lubaczowie oraz Bawialnia w Lubaczowie.

Wszystkie wyżej wymienione placówki zostały w 2019r. skontrolowane.

W 2019 roku w związku z reformą oświaty na terenie powiatu lubaczowskiego przestały funkcjonować **4 Gimnazja** tj:

- Gimnazjum w Narolu;
- Publiczne Gimnazjum w Dachnowie;
- Publiczne Gimnazjum w Cieszanowie;
- Publiczne Gimnazjum w Nowym Lublińcu

Z dniem 01.10.2019r. w Lubaczowie zostało otwarte nowe przedszkole oraz żłobek „EKOMALUCHY” - ul. Mickiewicza 45 A, 37- 600 Lubaczów .

Wszystkie placówki nauczania i wychowania zaopatrzone są w bieżącą zimną i ciepłą wodę oraz podłączone są do kanalizacji. Placówki te zapewniają wystarczające warunki do utrzymania higieny osobistej . Sanitariaty wyposażone są w papier toaletowy, mydło w płynie, ręczniki jednorazowego użytku lub suszarki.

Celem przygotowania szkół do rozpoczęcia nowego roku szkolnego 2019/2020 Higiena Dzieci i Młodzieży skontrolowała **25 szkół.**

W większości placówkach prowadzone były remonty polegające na:

- malowaniu ścian i sufitów w salach lekcyjnych, malowaniu lamperii, cyklinowaniu i malowaniu parkietów, zmianie instalacji elektrycznej i oświetlenia, zamontowaniu klimatyzacji w sali komputerowej, malowaniu korytarzy, ułożeniu płytek na korytarzu, malowaniu szatni. Następuje również sukcesywna poprawa wyposażenia przedszkoli i szkół w certyfikowane stoliki i krzeselka. Szkoły i przedszkola zakupują nowe stoliki, krzeselka, zabawki z certyfikatami. Podczas remontów sal gimnastycznych i boisk wymieniany jest również sprzęt sportowy.

Pomimo, że w placówkach nauczania i wychowania w ostatnich latach przeprowadzono wiele remontów to nadal wymagają one wielu prac remontowych. Przeprowadzone w 2019r. kontrole sanitarne wykazały uchybienia natury higienicznej i zdrowotnej, a mianowicie - zły stan techniczny parkietów w salach lekcyjnych, zniszczone meble szkolne (stoliki, krzeselka), zniszczone i odrapane z farby drzwi w sanitariatach , duże braki jarzeniówek oraz osłon przy jarzeniówkach. Na usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości PPIS w Lubaczowie w **6 szkołach podstawowych** wydał decyzje nakazowe.

Pomimo, że sanitariaty w placówkach są sprawne to wskazany byłby ich remont, ze względu na ich wiek. Remont sanitariatów znacznie ułatwiłby ich sprzątanie i utrzymanie w należytej czystości i porządku, a także wpłynął na wizerunek szkoły.

Część mebli szkolnych i przedszkolnych / stoliki i krzeselka / jest również stara, nie posiada certyfikatów i należy je sukcesywnie wymieniać.

Należy również pamiętać o przestrzeganiu przeglądów technicznych bieżących i okresowych sprzętu na placach zabaw, boiskach szkolnych oraz wymianie piasku w piaskownicach i zabezpieczyć ich przed dostępem zwierząt. Fakt przeprowadzenia przeglądów oraz wymiana piasku w piaskownicach winna być udokumentowana.

We wszystkich placówkach istnieje możliwość korzystania z posiłków. Są to w większości posiłki jednodaniowe. Tylko 2 szkoły przygotowują pełny obiad. Część osób korzysta z posiłków refundowanych przez GOPS/MOPS. Z uwagi na fakt, że do placówek posiłki są dowożone należy zadbać, aby środki transportu którymi te posiłki są dowożone spełniały wymagania sanitarne i posiadały decyzje zatwierdzające właściwego inspektora sanitarnego.

Dyrektorzy szkół, nauczyciele działając wspólnie z rodzicami i dziećmi winni dążyć do rozwiązywania problemu zbyt ciężkich tornistrów. Tornister ucznia powinien ważyć 1/10 wagi ciała ucznia. Część podręczników uczniowie mogą i powinni pozostawić w szkole. Szkoła ma obowiązek zapewnić miejsce do pozostawienia książek. Nauczyciele nie powinni żądać przynoszenia podręczników typu siłowni, encyklopedie, a rolą rodziców jest sprawdzić czy dziecko nie ma w tornistrze niepotrzebnych rzeczy.

W okresie zimowym z uwagi na sezon grypowy należy uczulić uczniów na przestrzeganie zasad higieny ze szczególnym uwzględnieniem mycia rąk. Należy dbać o wyposażenie sanitariatów w mydło w płynie, papier toaletowy, ręczniki jednorazowego użytku lub suszarki oraz pilnować wietrzenia sal lekcyjnych.

W okresie ferii i wakacji na terenie powiatu odbyło się **19 turnusów** wypoczynku zimowego i letniego. Z wypoczynku skorzystało **702 osoby**. W trakcie trwania wypoczynku stwierdzono, że organizatorzy zapewnili dobre warunki do wypoczynku. Nie zgłoszono żadnych skarg.

VIII. Oświata Zdrowotna i Promocja Zdrowia:

Oświata Zdrowotna i Promocja Zdrowia Powiatowej Stacji Sanitarno–Epidemiologicznej w Lubaczowie realizowała, koordynowała i monitorowała realizację programów edukacyjnych, projektów i kampanii społecznych w obszarze promocji zdrowia, profilaktyki chorób oraz profilaktyki uzależnień. Ważnym elementem działań było propagowanie zasad zdrowego stylu życia oraz nawiązywanie współpracy z władzami lokalnymi w zakresie zdrowia publicznego. Współczesne epidemie chorób zakaźnych i cywilizacyjnych, potrzeby środowiska lokalnego oraz problemy środowiska szkolnego skłaniały do realizacji działań edukacyjnych ukierunkowanych na zrozumiałe przekazywanie wiedzy, kształtowanie postaw i zachowań społecznie akceptowanych oraz na podejmowanie właściwych prozdrowotnych decyzji. Szczegółowe działania podejmowane w ramach realizacji programów edukacyjnych i innych przedsięwzięć w roku 2019 przedstawiały się następująco:

W szkołach ponadgimnazjalnych (wszystkie szkoły w powiecie):

- „ARS, czyli jak dbać o miłość?” – profilaktyka uzależnień
- „Wybierz życie – pierwszy krok” -profilaktyka raka szyjki macicy
- „Podstępne WZW” – profilaktyka zakażeń wirusem – profilaktyka wirusowych zakażeń wątroby typu A, B i C
- „Znamie! Znam je?” - profilaktyka raka skóry
- „Zapobieganie HIV/AIDS i chorobom przenoszonym drogą płciową” (w ramach Krajowego Programu Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV)

W szkołach podstawowych i przedszkolach powiatu lubaczowskiego:

„Zawsze razem” (dla klas I-III SP) (w ramach Krajowego Programu Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV) – 7 szkół

„Moje dziecko idzie do szkoły” - promowanie zdrowego stylu życia i kształtowanie postaw sprzyjających zdrowiu w środowisku domowym i szkolnym – 7 placówek

Profilaktyka palenia tytoniu oraz używania e-papierosów:

„Czyste powietrze wokół nas” (dla dzieci 5 i 6-letnich)- 33 placówki (w tym 5 przedszkoli)

„Czyste powietrze wokół nas” (dla uczniów klas I-III szkół podstawowych)- 19 szkół

„Bieg po zdrowie” (dla uczniów klas IV szkół podstawowych)- 15 szkół

„Znajdź właściwe rozwiązanie” (dla uczniów klas IV-VI szkół podstawowych i klasy gimnazjalnej) 14 szkół.

„Trzymaj formę!” - promowanie postaw i zachowań prozdrowotnych dotyczących prawidłowego żywienia i aktywności fizycznej (dla uczniów klas V i VII szkół podstawowych, gimnazjów i oddziałów gimnazjalnych) – 18 szkół (wg zgłoszonych deklaracji od dyrektorów szkół).

- Przeprowadzono **32 wizytacje** oceniające realizację programów.

W ramach programu „**Trzymaj Formę!**” rozpropagowano Krajowy Konkurs Wiedzy o Zdrowym Stylu Życia. Cztero uczniów (SP w Starym Dzikowie i SP nr 2 w Lubaczowie) zakwalifikowało się do etapu powiatowego konkursu (przedostatniego, następny, finałowy był etapem ogólnopolskim), który był przeprowadzany on-line pod nadzorem pracowników PSSE.

Dla koordynatorów programu „Trzymaj Formę!” w ramach zorganizowanego szkolenia przygotowano prezentacje i przeprowadzono prelekcję pt. „Nieprawidłowe reakcje na pokarm – alergie pokarmowe, nietolerancja pokarmowa”.

W ramach obchodów Światowego Dnia bez Papierosa, rozstrzygnięto 2 konkursy plastyczne ogłoszone i finansowane przez PPIS w Lubaczowie w ramach realizacji programów „Czyste powietrze wokół nas” i „Nie pal przy mnie, proszę”. Galerię prac zamieszczono na stronach internetowych (FB).

Wystosowano listy intencyjne do wszystkich przedszkoli i szkół podstawowych dotyczące podjęcia działań z zakresu profilaktyki wszawicy wraz z materiałami w formie elektronicznej (broszury informacyjne, ulotki, kolorowanki dla dzieci, prezentacja multimedialna) oraz przeprowadzono dystrybucję materiałów w formie papierowej (broszury, ulotki, plakaty).

W ramach Światowego Dnia Zdrowia przesłano do placówek służby zdrowia informację wraz z tegorocznym hasłem i przesłaniem (m.in. „*Ranking zagrożeń dla zdrowia w 2019 r.*” wg Światowej Organizacji Zdrowia) do służbowego wykorzystania.

Przeprowadzono dystrybucję ulotek nt. profilaktyki odry (szkoły ponadpodstawowe, policja).

W ramach profilaktyki uzależnień rozpropagowano w szkołach wojewódzkie konkursy: Przegląd Małych Form Teatralnych „Porozmawiajmy o Uzależnieniach” oraz plastyczny – „Porozmawiajmy o Uzależnieniach i AIDS”.

Na zaproszenie Dyrektora SSP w Załuzu przeprowadzono w ramach Szkolnych Dni Profilaktyki prelekcje dla uczniów z prezentacją multimedialną na temat zdrowego stylu życia zagrożeń wynikających z palenia tytoniu, używania e-papierosów i spożywania napojów energetyzujących.

W ramach akcji Bezpieczne Ferie / Bezpieczne Wakacje w miejscach zorganizowanego wypoczynku prowadzono dystrybucję materiałów i instruktaż z zakresu profilaktyki grypy, używania „dopalaczy”, palenia tytoniu i wszawicy.

Podjęto współpracę ze Starostwem Powiatowym w Lubaczowie poprzez udział w Pikniku Ekologiczno-Geologicznym w formie zorganizowania stoiska informacyjno-edukacyjnego, gdzie mieszkańcy powiatu mogli wykonać bezpłatne badania stężenia CO w wydychanym powietrzu (75 badań) i prowadzona była dystrybucja materiałów o tematyce antynikotynowej.

Wdrożono do realizacji nowy program „**Chroń się przed kleszczami wszelkimi sposobami**” (program realizowany na poziomie lokalnym, wynikający z analizy sytuacji epidemiologicznej, nie zawarty w wytycznych z WSSE) kierowany do przedszkolaków, uczniów szkół podstawowych, ich rodziców i opiekunów. Realizację poprzedzono przeprowadzeniem szkolenia dla realizatorów przedszkolnych i szkolnych. Wydrukowano we własnym zakresie i rozdystrybuowano materiały do programu dla uczestniczących w nim placówek (na zaproszenie do programu odpowiedziało 21 placówek).

W ramach **profilaktyki zatruć grzybami**, we współpracy z WSSE w Rzeszowie, prowadzone było stoisko informacyjno-edukacyjne z ekspozycją grzybów w formie 3D, na którym prowadzono poradnictwo oraz dystrybucję ulotek. (Centrum szkoleniowe „Kresowa Osada” w Baszni Dolnej).

Rozpropagowano w żłobkach akcję „**Oszczędź dziecku ospy**” (dostarczono materiały oświatowo-zdrowotne w postaci ulotek dla rodziców oraz plakatów dla placówek).

Profilaktykę uzależnień kontynuowano m.in. w oparciu o opracowania własnych prezentacji - „**Papierosy elektroniczne- mity i skutki zdrowotne**” oraz „**Problem używania substancji psychoaktywnych – nowe trendy i zagrożenia**”. Przeprowadzono na prośbę dyrektorów szkół prelekcje na spotkaniu z rodzicami (ZS-P w Lisich Jamach) oraz dla uczniów klas IV-VIII (SP w Łukawcu).

Poproszono Starostę Lubaczowskiego do objęcia honorowym patronatem nowego ogłoszonego przez PPIS w Lubaczowie **Konkursu Plastycznego** dla uczniów szkół ponadpodstawowych oraz klas V-VIII szkół podstawowych **na Plakat z Hasłem Antypapierosowym**, mającego na celu pokazanie potencjalnych zagrożeń związanych nie tylko z paleniem tytoniu, ale coraz częstszych incydentów zdrowotnych po użyciu e-papierosów.

Konkurs ogłoszono w ramach obchodów Światowego Dnia Rzucania Palenia.

Od grudnia 2019 r. na prośbę GIS oraz Europejskiego Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób rozpoczęto monitoring podejrzeń lub potwierdzonych przypadków uszkodzeń płuc wskutek używania e-papierosów.

IX. Działalność w zakresie Diagnostyki Laboratoryjnej:

Oddział Laboratoryjny PSSE w Lubaczowie wykonuje zadania w ramach Pracowni Badań Środowiskowych i Pracowni Badań Bakteriologicznych.

1) Pracownia Badań Środowiskowych PSSE w Lubaczowie wykonuje następujący zakres badań:

- *Hałas w zakresie:*

- równoważny poziom dźwięku A (A) akredytowane
- maksymalny poziom dźwięku A (A)
- poziom ekspozycji na hałas (A)
- poziom szczytowy dźwięku C (A) oraz obliczanie poziomu ekspozycji na hałas (A)

- *Stężenie pyłowych czynników szkodliwych dla zdrowia – frakcja wdychalna:*

- pyły niesklasyfikowane ze względu na toksyczność -(A),
- pyły drewna - (A),
- pyły mąki - (A),
- pyły organiczne pochodzenia zwierzęcego i roślinnego z wyjątkiem pyłów drewna i mąki - (A)

= *Stężenie pyłowych czynników szkodliwych dla zdrowia – frakcja respirabilna:*

- pyły organiczne pochodzenia zwierzęcego i roślinnego z wyjątkiem pyłów drewna i mąki - (A)

Pobieranie próbek w celu oceny narażenia zawodowego na:

- pyły przemysłowe
 - frakcja wdychalna -(A)
 - frakcja respirabilna -(A)
- substancje nieorganiczne
 - frakcja respirabilna -(A)

Metoda dozymetrii indywidualnej

- *Woda do spożycia:*

- *w zakresie fizykochemicznym;*

wykonuje następujące oznaczenia fizykochemiczne(w tym akredytowane A):

- smak/zapach, odczyn (pH) -(A), przewodność elektryczna właściwa - (A), mętność -(A), barwa (A), oznaczanie jonu amonowego -(A), azotanów -(A), azotynów - (A), żelaza -(A), manganu - (A).

2) Pracownia Badań Bakteriologicznych wykonuje następujący zakres badań:

Badania bakteriologiczne:

- diagnostyka pałeczek jelitowych z rodzaju Salmonella i Shigella z identyfikacją serologiczną i określeniem gatunku - (A);
- identyfikacja enteropatogennych pałeczek Escherichia coli – przy użyciu zestawu odczynników diagnostycznych – lateks EPEC;
- identyfikacja pałeczek Escherichia coli O₁₅₇ – przy użyciu odczynników diagnostycznych – lateks EHEC;
- diagnostyka pałeczek z rodziny Enterobacteriaceae – oznaczanie cech biologicznych i identyfikacja gatunku;
- diagnostyka pałeczek Gram-ujemnych niefermentujących - oznaczanie cech biochemicznych.

Badanie biologicznych wskaźników kontroli procesów sterylizacji:

- Bacillus subtilis – Sporal “S”
- Bacillus stearothermophilus – Sporal “A”, 3 M Attest.

Badania mikrobiologiczne wody:

liczba bakterii grupy coli - (A), liczba *Escherichia coli* -(A), liczba enterokoków kałowych -(A), ogólna liczba bakterii w 37⁰C i 37⁰C.

W 2019r. r. Oddział Laboratoryjny PSSE w Lubaczowie wdrożył i uzyskał akredytację według nowej normy PN-EN ISO/IEC 17025:2018-02 i posiada Certyfikat Akredytacyjny PCA, który potwierdza kompetencje i wymagania powyższej normy w zakresie przedstawionym powyżej.

W 2019 r. zaplanowano wykonanie **2500** badań /pomiarów ogółem, wykonano **3152** badań /pomiarów tj. 25% powyżej planu. W ramach nadzoru wykonano **1940** badań /pomiarów co stanowi ok. 62 % z wartości ogólnej, a ramach sprzedaży usług **1212** (ok. 38 % z wartości ogólnej).

W 2019 r. zaplanowano wykonanie **7500 oznaczeń laboratoryjnych** wykonano **7922 oznaczeń ogółem** 6 % powyżej planu. W ramach nadzoru wykonano **4653 oznaczeń**, co stanowi ok. 62 % z wartości ogólnej, a ramach sprzedaży usług **3269** (ok. 38% z wartości ogólnej).

Pracownia Badań Środowiskowych w zakresie higieny komunalnej (woda) **wykonała 713** badań/pomiarów w tym **2922 oznaczeń** w kierunku fizycznym, chemicznym i bakteriologicznym.

Pracownia Badań Środowiskowych w zakresie higieny pracy (środowisko pracy) **wykonała 281** badań/pomiarów w tym **1013 oznaczeń** w kierunku fizycznym oraz chemicznym.

Pracownia Badań Bakteriologicznych w zakresie badań bakteriologicznych i badań biologicznych wskaźników kontroli procesów sterylizacji wykonała **2158 badań/pomiarów** w tym **3987** oznaczeń w kierunku bakteriologicznym.

Głównym celem Oddziału Laboratoryjnego PSSE w Lubaczowie obok ilości jest przede wszystkim osiągnięcie i utrzymanie wysokiego poziomu jakości badań.

Weryfikacja jakości badań na bieżąco następuje poprzez wewnętrzne sterowanie jakością badań, oraz zewnętrznie poprzez udział w badaniach biegłości/porównaniach międzylaboratoryjnych, w których laboratorium uzyskuje bardzo dobre rezultaty/ wyniki.

W 2019r uczestniczyło 3 krotnie w badaniach biegłości/porównaniach międzylaboratoryjnych tj:

-Pracownia Badań Środowiskowych w zakresie higieny komunalnej fizyczne badania wody:

Oznaczanie: barwy , pH, przewodności, mętości po 2 próbki czyli 8 oznaczeń łącznie – wyniki satysfakcjonujące.

- Pracownia Badań Bakteriologicznych w zakresie badania mikrobiologiczne wody; oznaczanie liczby: *Escherichia coli*, bakterii grupy coli, enterokoków kałowych i ogólnej liczby bakterii w 37°C/ 24h i 37°C/72h po 1 próbce – 5 oznaczeń – wyniki satysfakcjonujące.

Pracownia Badań Bakteriologicznych diagnostyka pałeczek jelitowych z rodzaju *Salmonella* i *Shigella*

identyfikacja szczepu w zakresie *Salmonella/Shigella* - 2 próbki - 2 oznaczenia - wyniki satysfakcjonujące.

Ponadto laboratorium sprawdza poziom zadowolenia klientów w sposób ciągły za pomocą ankiet,

we wszystkich oceny były pozytywne dotyczące m.in.:

- jakości świadczonych usług,
- kompetencji pracowników,
- jakości i czytelności wyników przekazywanych w sprawozdaniach,
- oraz terminowości.

W okresie sprawozdawczym tj. 2019r. otrzymano 22 ankiety:

12 dotyczyły Pracowni Badań Środowiskowych; zakres higieny komunalnej 8 i zakres higieny pracy 5, 10 dotyczyło Pracowni Badań Bakteriologicznych zakres bakteriologii ogólnej.

W ankietach nie odnotowano uwag oraz skarg.

X. Podsumowanie:

Przedstawiona „Informacja o stanie bezpieczeństwa sanitarnego powiatu lubaczowskiego za rok 2019 została opracowana na podstawie materiałów własnych oraz informacji z poszczególnych komórek organizacyjnych Powiatowej Stacji Sanitarnej – Epidemiologicznej w Lubaczowie.

Analiza danych z przeprowadzonych kontroli sanitarnych oraz działań informacyjno-edukacyjnych wykazała, że prowadzone planowe i konsekwentne działania zapobiegawcze przyczyniają się do zapewnienia bezpieczeństwa sanitarno-epidemiologicznego mieszkańców powiatu oraz do zwiększenia świadomości i odpowiedzialności obywateli w zakresie zdrowia własnego jak i publicznego. Osiągnięcie w/w celu odbywało się poprzez działalność kontrolną prowadzoną zgodnie z opracowanym rocznym harmonogramem kontroli i planem poboru próbek zatwierdzonym przez Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

Jednostka Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Lubaczowie podejmowała działania edukacyjno-informacyjne, kontrolne oraz akcje profilaktyczne na rzecz ochrony zdrowia. Bardzo potrzebna jest aktywność Inspekcji Sanitarnej, która poprzez prawdziwość rekomendacji, przejrzystość i sprawozdawczość zwiększa zaufanie mieszkańców powiatu, a tym samym umożliwia efektywniejsze wywieranie wpływu na zmiany zachowań społeczeństwa w kierunku prozdrowotnym. Istotny wpływ na realizację zadań Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lubaczowie miała współpraca z władzami samorządowymi tj: Starostwem Powiatowym, Urzędami Miast i Gmin oraz z innymi inspekcjami i służbami.

W 2019 roku PPIS w Lubaczowie zaplanował w harmonogramie rocznym **661 kontroli**, natomiast ogółem przeprowadził ich **1248** w tym:

- Epidemiologia: **330** w tym **218** wywiadów epidemiologicznych;
- Higiena Żywności i Żywienia: **344**;
- Higiena Komunalna: **219**;
- Higiena Pracy: **161**;
- Oświata Zdrowotna i Promocja Zdrowia: **32**;
- Higiena Dzieci i Młodzieży: **117**;
- Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny: **45**

na podstawie, których wydał **459** decyzji administracyjnych. Nałożył **16 mandatów karnych na kwotę 2350 zł**. W 2019 roku zaplanowano do pobrania **200 próbek** do badań laboratoryjnych, natomiast pobrano ich **354**. Są to nieplanowane próbki w Epidemiologii, HŻiŻ oraz w Higienie Komunalnej po dzianach naprawczych przeprowadzonych przez zarządzających przedsiębiorstwami wodociągowymi.

Ponadto Oddział Laboratoryjny Powiatowej Stacji Sanitarnej –Epidemiologicznej w Lubaczowie, posiadający akredytację Polskiego Centrum Akredytacji i utrzymujący wysoki poziom jakości przeprowadził w 2019r. **3152 badań laboratoryjnych, wykonując 7922 oznaczeń.**

Biorąc pod uwagę powyższe należy uznać, iż dzięki podejmowanym w ciągu całego roku kompleksowym działaniom kontrolnym, profilaktycznym i oświatowym bezpieczeństwo sanitarne powiatu lubaczowskiego w różnych obszarach działalności podmiotów oraz mieszkańców jest na dobrym poziomie.